

"Haluan päästää lukijan likelle"

Reportaasisarjakuvan mestari Joe Sacco Kemissä

Ville Hanninen

Todellisuus on usein vilkkaintakin mielikuvi- tusta mielenkiintoisempaa ja vaikuttavampaa. Joe Sacco oivalsi tämän jo vuosia sitten. 1990-luvun ajan hän teki toisipohjaisia reportaasisarjakuvia maailman eri kriisipe- akkeista.

"Kutsuisin tekemistäni sarjakuvajournalismiksi. Pyrin hyödyntämään journalistisia tiedonhankintamenetelmiä ja kertomaan niiden avulla tarinoita uutisten takaa", kertoo sarjakuvapiirtäjä Joe Sacco.

Sacco vieraili Suomessa Kemin sarjakuvapäivillä toukokuun puolivälissä. Hänet tunnetaan uraauurtavista reportaasisarjakuvista, jotka ovat käsitelleet muun muassa Palestiinan ja Bosnian kriisipe- akkeita. Maltalla syntynyt mutta miltei koko ikänsä Yhdysvalloissa asunut Sacco (s.1960) sai kahdesta Palestine-albumistaan American Book Awardin vuonna 1996.

Muutenkin Oregonin yliopistossa journalistin tutkinnon suorittanut Sacco on

Joe Sacco nostattaa reportaasin parhaita perinteitä, tarttuu monimutkaisiin ilmiöihin yksilöiden tarinoiden kautta.

saanut Yhdysvalloissa huomiota tavallista vaihtochtosarjakuvapiirtäjää enemmän: miehen tarinat kurkistavat CNN:n ja Reutersin piirtämän todellisuuden taakse. Keskiössä on tavallisten ihmisten elämä poliittisten ja sotilaallisten kiehuntojen keskellä.

"Minäkin kasvoisin yhdysvaltalaisena uskomaan, että palestiinalaiset ovat pahoja terroristeja. Mikään asia ei ole kuitenkaan yksinkertainen tai yksisilmäinen. Kun viettää aikaa pitempään jonkin kulttuurin keskellä, oppii näkemään asioiden särmiä."

Palestine-albumia tehdessään hän vietti useita kuukausia Israelissa. Sama toistui uunituoreen, lähivälkköina ilmestyvän 230-sivuisen Safe Area Goradze

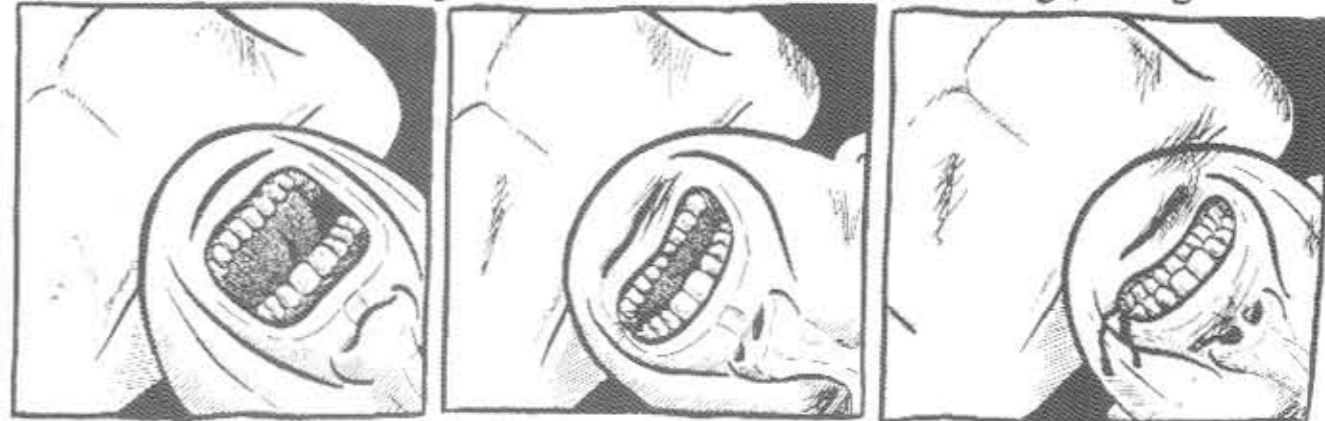
-albuminsa kanssa.

"Vietin kaikkiaan neljä kuukautta Goradzessa, syyskuusta 1995 vuoden 1996 alkuun. Työskentely Bosniassa oli siinä mielessä vaikeaa, että ihmiset olivat kyllästynyttäjä ainaisiin kysymyksiin. Palestiinassa työskentelymetodini oli yksinkertainen: hyppäsin vain taksiin ja pysähdyin jossain turistille tuntemattomassa kylässä. Ihmiset olivat aina valmiita puhumaan toimittajalle ja kertomaan itsestään tai ystävästään."

"Goradzen piiritys oli jatkunut kolme ja puoli vuotta ja ihmiset olivat kyllästyneet kertomaan elämäntarinoitaan. Heihin tutustuminen oli vaikeaa. Minulle oli kiistattua hyötyä siitä, että saatoin esitellä itseni sarjakuvapiirtäjänä toimittajan sijaan."

I couldn't count how many times I was beaten... Blood was coming from my mouth

and nose... They broke a tooth..."

Pieniä tarinoita suuressa maailmassa

Sacco kuvaa sarjakuvissaan tietoisesti tavallisia ihmisiä poliitikkojen ja kenraalien sijaan.

"Yritän esittää pieniä tarinoita suuressa maailmassa. Kuvaan tavallisia talleajia, joiden toimintaa historian suuret tapahtumat ohjaavat."

"Minua kiinnostaa, kuinka ihmiset kykenevät selviämään ja löytämään elinvoimansa mitä kauheimmissakin olosuhteissa. Jos joku miehityksen hädässä elänyt kysyi minulta NBA-koripallon tapahtumia, hämmennyin aluksi. Sitten tajusin, että he haluavat vain pysyä selvillä tapahtumista, turtaa itsensä osaksi muuta maailmaa."

Yksittäisten, kaukaisiltakin tuntuvien tarinoiden taustalta löytyy usein univertsaaleja tunteita. Jos miehittäjät katkovat pihastasi kaikki olliivipuut, voit samastua tarinaan ja jakaa ihmisten tunteet, vaikka et olisi cläissäsi edes nähnyt olliivipuuta. Tunteet ovat yhteisiä, vain puitteet vaihtelevat.

"Joskus tarinat ovat niin sydäntäsärkeviä, että halu sa vain ilkeä. Mutta minun reaktioni ei ole tärkeä. Olecllista on kyky valita: pitää löytää lukuisien tarinoiden joukosta juuri ne tarinat, joissa on eniten voimaa."

"Sarjakuvassa välittönnä on se etu vaikkapa valokuvien nähden, että lehteä

varten on yritettävä kertoa kokonainen tilanne yhdessä ainoassa kuvassa. Se johtaa usein sensaatiohakuisiin valintoihin. Sarjakuva on intiimi taiteenmuoto, joka päästää lukijan lähelle kohteita. Visuaalisuus auttaa samastumaan."

Turha leimautua sotaspesialistikiel

Safe Area Goradzen ja jo aiemmin julkaistujen pikkutarinoiden lisäksi Sacco aikoo tehdä Bosniassa viettämänsä ajan pohjalta vielä ainakin kolme sarjakuvalehteä.

"Yksi niistä käsittelee niitä toimittajia, joihin tutustuin Bosniassa. Sotakirjeenvaihtajat ovat kummallinen ja mielenkiintoinen rotu, aivan omanlaisensa. Vaikean konfliktin keskellä sikäällä erikoisen musta huumori, jota toimittajat keskenään viljelevät. Se on tapa pysyä järjissään inhimillisten tragedioiden ja silmättömän väkivallan keskellä."

Vaikka Sacco antoikin erälle sarjakuva-albumilleen nimeksi War Junkie (Sotankarkari), hän ei laho leimautua sarjakuvan sotaspesialistikiel, joka laukaisi kriisipesäkkeestä toiseen. Hän kuului Details-lehdessä ilmestynyt herkullinen 6-sivuisen tarina Mississippin sotatruufuilla kiertelevistä blues-muusikoista kuten T-Ford Modelista ja R.L. Burnsidesta. Myös Yhdysvaltain sisäpolitiikan konkerot kiinnostaisivat.

"Rudy Giuliani ja Hillary Clintonin taistelu New Yorkin pormestarin paikasta olisi ollut erittäin kiinnostava aihe. Ylipäänsäkin amerikkalaisen politiikan ja vaalikampanjoiminnin tarkastelu kiehtoo."

"Minusta hyvä journalismi ja kännostavat kertomukset ovat toisaalta asiantuntevia, toisaalta päästävät lukijansa likelle. Tämä näkyy taiteellisissa vaikuttajissani: sarjakuvapiirtäjäistä etenkin Mad-lehteen tehnyt Will Elder ja Robert Crumb ovat mieleeni, mutta eniten arvostan hyvää kirjoittajia. Ihailen erityisesti George Orwellia, joka kirjoitti muun muassa englantilaisista kaivosmiehistä ja vietti Puilla paljailla -kirjaa varten pumain elämää Pariisissa ja Lontoossa. Hän uskalsi panna itsensä likoon!"

Saccon tuotantoa albumina

- Palestine 1: A Nation Occupied (Fantagraphics, 1995)
- Palestine 2: In the Gaza Strip (Fantagraphics, 1996)
- War Junkie (Fantagraphics, 1997)

Kuva: Laura Honkasalo

